

Vincent Hunink

recensie van:

Robert Nouwen, *Caesar in Gallië*, Leuven 2003;

---

tekst gepubliceerd in: *Streven* 71, 2004, 667-8;

Was Julius Caesar een geniaal strateeg? Een gewetenloze oorlogsmisdadiger? Een begenadigd schrijver? Naar moderne maatstaven was de beroemde Romein het waarschijnlijk allemaal. Wie Caesars eigen verslag van zijn oorlog in Gallië leest (de *Commentarii de Bello Gallico*) komt al snel tot een dergelijke conclusie. Steeds stelt Caesar zijn effectieve veroveringsoorlogen voor als een gerechtvaardigde zaak, maar tussen de regels door is te zien hoeveel ellende hij in Gallië aanrichtte. Zijn werk kan gerust worden aangeduid als tendentieuze literatuur, waarin de schrijver zeer gericht zijn imago opkrikt.

Caesars relaas laat op tal van punten belangrijke informatie achterwege. Dat geldt bijvoorbeeld voor de politieke context in Rome, een factor die toch van grote invloed was op zijn beleid in Gallië en de ontwikkelingen in de oorlog. Robert Nouwen heeft nu een vlot leesbare monografie geschreven over Caesars optreden in Gallië, waarin ook de politieke en economische aspecten zijn betrokken. Door gebruik te maken van verschillende historische bronnen kan Nouwen een beeld geven van de oorlog dat veel completer is dan dat van Caesar zelf.

Dat leidt niet tot een positiever beeld van de generaal, integendeel. De climax van Nouwens boek is het slothoofdstuk >De politieke motivering van een massamoord=, waarvan de titel eigenlijk al voldoende zegt. Volgens de flaptekst beging Caesar zelfs een massamoord >omwille van zijn tomeloze ambitie=. Zo ferm als dit klinkt, het wordt in het boek niet helemaal waargemaakt. Dat Caesar honderdduizenden slachtoffers maakte, blijkt expliciet uit de in zijn eigen werk aangedragen gegevens, en is dus geen nieuws. Maar dat Caesar doelbewust zoveel mensen opofferde voor zijn ambitie staat nog te bezien. Nouwen bewijst dit nergens, en men zou dus evengoed kunnen stellen dat de schade aan het Gallische land en volk vanuit Romeinse perspectief een soort "collateral damage" was.

Ook al maakt Nouwen de meest uitdagend geformuleerde claim niet waar, zijn boek geeft in het algemeen een overtuigend en goed gedocumenteerd beeld van de oorlog in Gallië en van Caesars optreden. De studie is dus nuttige lectuur voor de nog altijd talrijke mensen die Caesar eerst en vooral willen zien als een voortreffelijk en voorbeeldig generaal wiens geschriften de schooljeugd kunnen stichten. Caesars werk lezen is zeker een leerzame ervaring, maar men moet dan kritische vragen stellen en vooral kijken naar Caesars strategieën met taal. Nouwens boek kan helpen om de blik scherp te houden.

Robert Nouwen, *Caesar in Gallië (58-51 v.C.)*, (Davidsfonds) Leuven 2003; 235 p. Eur. 24,95; ISBN 90 5826 232 4.